

**BOSHLANG'ICH TA'LIM TIZIMIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI
TATBIQ ETISHNING ILMIY-METODIK ASOSLARI**

Yelubayeva Barno Davletyarovna

E-mail: elubayevabarno@gmail.com. O`qituvchi.

Qoraqalpog`iston Respublikasi Ellikqal`a tumani

47-umumiy o`rta ta`lim maktabi

Boshlang`ich sinf o`qituvchisi

Annotatsiya: Maqolada Boshlang'ich ta'lim tizimiga raqamli texnologiyalarni tatbiq etishning ilmiy-metodik asoslari va takliflar yozilgan.

Kalit so`zlar: kompyuterlar, noutbuklar, planshetlar, smartfonlar, virtual, texnologiya, imkoniyat, raqobatdosh.

Аннотация: В статье изложены научно-методические основы и предложения по внедрению цифровых технологий в систему начального образования.

Ключевые слова: компьютеры, ноутбуки, планшеты, смартфоны, виртуальные, технологии, возможность, конкурент.

Abstract: The scientific-methodical basis and proposals for the implementation of digital technologies in the primary education system are written in the article.

Keywords: computers, laptops, tablets, smartphones, virtual, technology, opportunity, competitor.

Kirish: Hozirgi kunda biz o'z hayotimizning asosiy qismini virtual dunyoga o'tkazayapmiz: kompyuterlar, noutbuklar, planshetlar, smartfonlar va boshqa moslamalar. Biz u yerda suhbatlashamiz, do'stlar orttiramiz, ishlaymiz, fotosuratlar almashamiz, taassurotlar, fikrlarimizni bo'lishamiz, o'yinlardan foydalanamiz, tomoshabop filmlar ko'ramiz, "like"lar bosamiz, ma'lumotlar joylashtiramiz. Axborot resurslarining barcha toifadagi fuqarolar hayotiga yosh bolalardan tortib, nafaqaxo'rlargacha kirib borganligi - axborot texnologiyalari zamonaviy jamiyatni qiziqtirgan barcha muammolarni hal qilishga qodir degan fikrni shakllantiradi. Elektron ta'lim tizimi yangi imkoniyatlar va yangi vazifalarni yaratmoqda. Asosiy imkoniyatlar qatoriga ta'limga oid muammolarni hal qilish, ta'lim shaklini tanlashni kengaytirish, bilimlarni uzatish vositalarini ko'paytirish kiradi.

Asosiy Qism: Zamonaviy raqamli texnologiyalar butun dunyo bo'ylab barcha ta'lim muassasalarini rivojlantirish uchun yangi vositalarni taqdim etadi yani zamonavilashga asos bo'ladi . Raqamlashtirish, o'rganilgan saboq va bilimlarni almashish uchun imkoniyatlar yaratib, odamlarga ko'proq ma'lumot olish va kundalik hayotlarida yaxshi qarorlar qabul qilish imkoniyatini beradi. Yaqin kelajakda ta'lim

muhitida raqamlashtirish bilan bog'liq katta o'zgarishlar yuz bermoqda.[1]

Elektron ta'lim tizimi yangi imkoniyatlar va yangi vazifalarni yaratmoqda. Asosiy imkoniyatlar qatoriga ta'limga oid muammolarni hal qilish, ta'lim shaklini tanlashni kengaytirish, bilimlarni uzatish vositalarini ko'paytirish kiradi. Raqamli texnologiyalarning zamonaviy ta'limdagi o'rni va rolini anglash zarurati maktabgacha va boshlang'ich ta'lim metodikasi va didaktikasi sohalaridagi zamonaviy tadqiqotlarda o'z aksini topishi kerak. Hozirgi kunda maktabgacha va boshlang'ich ta'lim integratsiyasida raqamli texnologiyalarni qo'llash muammolari kelgusida rivojlanish strategiyasini va unga yo'naltirilgan yo'nalishni tanlash bilan bog'liq izlanishlarga sabab bo'ladi. Kelajakda raqobatdosh ta'lim va tadqiqot modeliga o'tish uchun raqamli transformatsiya dasturi allaqachon ishlab chiqilishi kerakligi aniq.[2]

Ta'lim va tarbiya jarayonida raqamli texnologiyalarni qo'llash maktabgacha yoshdagi bolalar yutuqlarining kafolatlari va keyinchalik maktabda muvaffaqiyatli o'qish kafolatlari haqida so'z yuritilgan. Ta'lim muhitini raqamlashtirish turli shakllarda amalga oshirilishi mumkin: - mavjud o'quv materiallarini, shu jumladan ma'ruzalar, prezentatsiyalar, darsliklar, mustaqil ish uchun topshiriqlarni va bilimlarni boshqarish vositalarini elektron muhitni tarjima qilish; - o'qituvchi va bola-o'quvchi o'rtasidagi o'zaro aloqalar uchun interaktiv elektron muhitni shakllantirish, shu jumladan o'qituvchilar uchun elektron sinflar yaratish, vebseminarlar, munozarali forumlar o'tkazish va hk.; - yangi turdagi o'quv vositalarini yaratish: elektron darsliklar, elektron muammoli kitoblar, video ma'ruzalar, elektron topshiriqlar bazasi, kompyuter o'yinlari; - elektron muhit imkoniyatlaridan foydalangan holda ta'limning tubdan yangi shakllarini yaratish - axborotni xayoliy uzatish spektrini kengaytirish, rolli o'yinlar jarayonida turli vaziyatlarni modellashtirish, raqobatbardosh o'yinlarga taqlid qilish va hk.; - sun'iy intellekt imkoniyatlarini o'quv jarayoniga tadbiiq qilish kerak. [3.4]Bugungi kunda ta'lim tashkilotlarining aksariyat qismida ta'limni raqamlashtirish jarayoning dastlabki shakli amalga oshirilmoqda. Bu o'quvchilarning o'quv materiallariga kirishini engillashtirish, ijtimoiy ahamiyatga ega bo'lmagan o'quv yuklamasini kamaytirish, o'quv intizomi va o'quv jarayoni mazmuni ustidan nazoratni osonlashtirishga imkon beradi. Bundan tashqari, ushbu jarayon masofadan boshqarish pultini sezilarli darajada kengaytirishga imkon yaratmoqda. [5]

Maktab ta'limining zamonaviy shakli va mazmuni oldingi ta'lim tizimidan tubdan farq qiladi. Ta'limni raqamlashtirish-bu elektron tizimga o'tish jarayonining nomlanishi. Ayni paytda kelajakdagi o'zgarishlar haqida batafsil gapirish mushkul, biroq hozir biz mana shu xato va kamchiliklarni tuzatishimiz hamda o'zgartirishimiz mumkin. Yaqin kelajakda o'quv materiallari, rejalar, sinflar jurnallari-bularning barchasi onlayn ko'rinishlarga o'tadi. Hozirgi kunda ham bilim olish uchun ko'pgina onlayn platformava dasturlar yaratilgan. Bular yordamida o'quvchilar uydan chiqmasdan, internetdan foydalangan holda darslarni

o`zlashtirishlari hamda onlayn olimpiada va testlar orqali bilimlarini sinash imkoniyatiga egalar. Bugungi kunda maktablar zamonaviy texnologiyalar bilan jihozlanmoqda. Har bir ta'lim muassasasida axborot tizimiga kirish uchun kompyuterlar, elektron doskalar bilan bir qatorda optik tolali internet bilan ham ta'minlanmoqda. Hozirgi davr o`qituvchilar yangilanayotgan va raqamlashtirilayotgan ta'lim tizimini puxta o`rganishlari lozim. Negaki ushbu kasb mohiyati tubdan o`zgaradi.

Ta'lim tizimining raqamlashtirilishi o`quv materiallarini mustaqil o`rganish imkonini beradi. Ushbu jarayonda o`qituvchi yordamchi, yo`naltiruvchi vazifalarini bajaradi. Raqamli texnologiyalar bilan tashkil qilinadigan ta'lim tizimi mustaqil ishlashni nazarda tutganligi sababli, o`quvchilar yoshligidan bilimga intilishi, o`z kuchi, mehnati bilan erishishi kerakligini tushunadi. Ta'lim tizimining bunday raqamlashtirilishi kelajakda o`quvchilarning mustaqil fikr yuritish qobiliyatini yanada mustahkamlaydi. Tadqiqotlar shuni ko`rsatadiki rangli tasvirlar insonning ma'lumotni yaxshiroq eslab qolishiga yordam berar ekan. Bundan tashqari, ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirishgaham katta hissa qo`shadi. Shunday ekan o`quv materiallarini raqamli texnologiyalar orqali rang-barang tarzda berilishi o`quvchilar qiziqishini orttirishi bilan bir qatorda ma'lumotlarni xotirasida yaxshi saqlab qolish imkonini beradi. Bu esa o`z navbatida ta'lim sifatini oshishiga katta hissa qo`shadi.

Xulosa: Xulosa qilib shuni aytishimiz mumkinki hozirgi sharoitda shaxsnishakllantirish avvalgi an'anaviy usullardan tubdan farq qiladi, bugloballashayotgan axborot makonida uni maktabgacha boshlang'ich ta'lim integratsiyasida tatbiq qilishning sifat jihatidan yangi modelini ishlab chiqishni, hozirgi sharoit uchun zarur bo'lgan va ularga mos keladigan mutlaqo yangi usullarini o'zida jamlagan metodik ishlarni shakllantirishni talab qiladi. Nima bo'lganida ham, zamonaviy pedagogik raqamli texnologiyalaridan to'g'ri foydalanish maktabgacha va boshlang'ich ta'lim yoshidagi bolalarning yutuqlarini kafolatlaydi va keyinchalik yuqori sinflarda muvaffaqiyatli o'qishini kafolatlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Bromwich D. (2015), Trapped in the Virtual Classroom. The New York Review of Books.
2. Глазьев С.Ю. (2016). Экономика будущего. Есть ли у России шанс? / С.Ю. Глазьев. - М.: Книжный мир.
3. Виссеми И. (2016). Университет третьего поколения. Управление университетом в переходный период / И. Виссема. М.: Олимп-Бизнес, 4.
4. Майхнер Х.Е. (2002). Корпоративные тренинги / Х.Е. Майхнер.- М.: ЮНИТИ.
5. Polanyi M. (1966). The Tacit Dimension. Garden City/ M.Polanyi. - New York:Doubleday.